

Metalsvinet, et eventyr af H.C. Andersen (1862)

I Byen Florents, ikke langt fra Piazza del Granduca løber en lille Tværgade, jeg troer den kaldes Porta Rossa; i denne, foran en Slags Bazar, hvor der sælges Grønt, ligger et konstigt vel udarbejdet Metalsviin; det friske, klare Vand risler ud af Munden paa Dyret, der af Ælde er ganske sortgrønt, kun

Trynen skinner, som om den var poleret blank, og det er den ogsaa af de mange hundrede Børn og fattige Folk, der tage fat paa den med Hænderne og sætte deres Mund til Dyrets, for at drikke. Det er et heelt Billede, at see det velformede Dyr blive omfavnet af en smuk, halvnøgen Dreng, der sætter sin friske Mund til dets Tryne. Enhver, som kommer til Florents, finder nok Stedet, han behøver kun at spørge den første Tigger, han seer, om Metalsvinet, og han vil finde det. Det var en sildig Vinteraften, Bjergene laae med Snee, men det var Maaneskin, og Maaneskin i Italien giver en Belysning, der er ligesaa god som en mørk Vinterdag i Norden, ja den er bedre, thi Luften skinner, Luften opløfter, mens i Norden det kolde, graae Bly-Tag trykker os til Jorden, den kolde, vaade Jord, der engang skal trykke vor Kiste

Henne i Hertugens Slotshave [*Giardino di Boboli ved Palazzo Pitti*], under Pinjens Tag, hvor tusinde Roser blomstre ved Vintertid, havde en lille, pjaltet Dreng siddet den hele Dag, en Dreng, der kunde være Billedet paa Italien, saa smuk, saa leende og dog saa lidende; han var sulten og tørstig,, Ingen gav ham en Skilling, og da det blev mørkt og Haven skulde lukkes, jog Portneren ham bort. Længe stod han drømmende paa Broen over Floden Arno [*Ponte della Trinitá, som blev ødelagt under 2. verdenskrig*] og saae paa Stjernerne, der blinkede i Vandet mellem ham og den prægtige Marmorbro. Han tog Veien hen til Metalsvinet, knælede halv ned, slog sine Arme om dets Hals, satte sin lille Mund til dets skinnende Tryne og drak i store Drag det friske Vand. Tæt ved laae nogle Salatblade og et Par Kastanier, det blev hans Aftensmad. Der var ikke et Menneske paa Gaden; han var ganske ene, han satte sig paa Metalsvinets Ryg lænede sig forover, saa hans lille, lokkede Hoved hvilte paa Dyrets, og før han selv vidste det, sov han ind.

Det var Midnat, Metalsvinet rørte sig, han hørte, at det sagde ganske tydeligt: "*du lille Dreng, hold Dig fast, thi nu løber jeg!*" og saa løb det med ham; det var et løierligt Ridt. - Først kom de paa Piazza del Granduca [*Piazza della Signoria*]; og Metalhesten, som bar Hertugens Statue [*Giovanni di Bolognas rytterstatue af storhertug Cosimo I de Medici*], vrinskede høit; de brogede Vaaben paa det gamle Raadhuus skinnede som transparente Billeder, og Michel Angelos David svingede sin Slynge; det var et selsomt Liv, som rørte sig! Metalgrupperne med Perseus [*Benvenuto Cellinis "Perseus med Medusas hoved"*] og med Sabinerindernes Rov [*Giovanni di Bolognas "Sabinerindernes Rov"*] stode kun altfor levende; et Døds-Skrig fra dem gik over den prægtige, eensomme Plads.

Ved Palazzo degli Uffizi, i Buegangen, hvor Adelen samles til Carnevals-Glæde, standsede Metalsvinet. "*Hold Dig fast!*" sagde Dyret, "*hold Dig fast, thi nu gaaer det op ad Trappen!*" Den Lille sagde ikke endnu et Ord, halv skjælvede han, halv var han lykkelig.

De traadte ind i et langt Gallerie, han kjendte det godt, han havde været her før; Væggene prangede med Malerier, her stode Statuer og Buster, alle i det skjønneste Lys, ligesom om det var Dag, men prægtigst var det, da Døren til et af Sideværelserne gik op; ja denne Herlighed her huskede den Lille; dog i denne Nat var Alt i sin skjønneste Glands. Her stod en nøgen, deilig Qvinde, saa smuk, som kun Naturen og Marmorets største Mester kunde forme hende; hun bevægede de smukke Lemmer, Delphiner sprang ved hendes Fod, Udødelighed lyste ud af hendes Øie. Verden kalder hende den medicæiske Venus. Paa hver Side af hende prangede Marmorstatuer, deilige Mænd; den ene hvæssede Sværdet, Sliberen kaldes han; de brydende Gladiatorer udgjorde den anden Gruppe; Sværdet hvæssedes, Kæmperne brødes for Skjønheds-Gudinden. Drengen var som blendet af al den Glands; Væggene straaledede i Farver, og Alt var Liv og Bevægelse der.

Fordoblet viste sig Billedet af Venus, den jordiske Venus, saa svulmende og ildfuld, som Titian havde seet hende [*Titians "Venus af Urbino"*]. To deilige Qvindes Billeder; de skjønne, ubeslørede Lemmer strakte sig paa de bløde

Hynder, Brystet hævede sig og Hovedet bevægede sig, saa at de rige Lokker faldt ned om de runde Skuldre, medens de mørke Øine udtalte glødende Tanker; men ingen af alle Billederne vovede dog at træde heelt ud af Rammen. Skjønheds-Gudinden selv, Gladiatorenne og Sliberen bleve paa deres Plads, thi Glorien, som straaled fra Madonna, Jesus og Johannes, bandt dem. De hellige Billeder vare ikke Billeder længer, de vare de Hellige selv. Hvilken Glands og hvilken Skjønhed fra Sal til Sall og den Lille saae dem Alle; Metalsvinet gik jo Skridt for Skridt gennem al den Pragt og Herlighed.

Det ene Skue fortrængte det andet, kun eet Billede fæstede sig ret i Tanken, og meest ved de glade, lykkelige Børn, som vare derpaa, den Lille havde engang i Daglys nikket til dem. Mange vandre vist dette Billede let forbi, og dog omslutter det en Skat af Poesie: det er Christus, som stiger ned i Underverdenen, men det er ei de Piinte, man seer om ham, nei, det er Hedningerne; Florentineren Angiolo Bronzino har malet dette Billede; meest herligt er Udtrykket af Børnenes Vished om, at de skulle i Himlen; to Smaa omfavne allerede hinanden, een Lille rækker Haanden til en Anden nedenfor og peger paa sig selv, som om han sagde: "*Jeg skal i Himlen!*" alle Ældre staae uvisse, haabende, eller bøie sig ydmygt bedende for den Herre Jesus. Paa dette Billede saae Drengen længer end paa noget andet; Metalsvinet hvilte stille foran det; et sagte Suk blev hørt; kom det fra Billedet eller fra Dyrets Bryst? Drengen løftede Haanden ud mod de smilende Børn; - da jog Dyret afsted med ham, afsted gennem den aabne Forsal. "*Tak og Velsignelse, du deilige Dyr!*" sagde den lille Dreng og klappede Metalsvinet, der bums! sprang ned ad Trappen med ham. "*Tak og Velsignelse selv!*" sagde Metalsvinet, "*jeg har hjulpet Dig og Du har hjulpet mig, thi kun med et uskyldigt Barn paa min Ryg faaer jeg Kræfter til at løbe! ja seer Du, jeg tør endogsaa gaae ind under Straalen af Lampen foran Madonnabilledet. Jeg kan bære Dig hen overalt, kun ikke ind i Kirken! men udenfor den, naar Du er hos mig, kan jeg see ind ad den aabne Dør! stig ikke ned af min Ryg, gjør Du det, da ligger jeg død, som Du seer mig om Dagen være det i Gaden Porta Rossa!*" "*Jeg bliver hos Dig, mit velsignede*

Dyr!" sagde den Lille, og saa gik det i susende Flugt gennem Florents's Gader, ud til Pladsen foran Kirken Santa Croce.

Den store Fløidør sprang op, Lysene straaledede fra Alteret, gennem Kirken, ud paa den eensomme Plads. En selsom Lysglands strømmede ud fra et Grav-Monument i den venstre Sidegang, tusinde bevægelige Stjerner dannede ligesom en Glorie om det. Et Vaabenmærke prangede paa Graven, en rød Stige i blaa Grund, den syntes at gløde som Ild. Det var Galilæis Grav, det er et simpelt Monument, men den røde Stige i den blaa Grund er et betydningsfuldt Vaabenmærke, det er som det var Konstens eget, thi her gaaer altid Veien opad paa en gloende Stige, men til Himlen. Alle Aandens Propheter gaae til Himlen som Propheten Elias.

I Kirkens Gang til Høire syntes hver Billedstøtte paa de rige Sarkophager at have faaet Liv. Her stod Michel Angelo, der Dante med Laurbærkrands om Panden; Alfieri, Machiavelli, Side ved Side hvile her disse Stormænd, Italiens Stolthed. Det er en prægtig Kirke, langt skjønnere, om ikke saa stor, som Florents's Marmor-Domkirke. Det var som om Marmorklæderne rørte sig, som om de store Skikkelser end mere hævede deres Hoved og skuede i Natten, under Sang og Toner, op mod det brogede, straalende Alter, hvor hvidklædte Drengene svingede gyldne Røgelsekar; den stærke Duft strømmede fra Kirken ud paa den aabne Plads. Drengen strakte sin Haand ud mod Lys-Glandsen, og i samme Nu foer Metalsvinet afsted; han maatte knuge sig fast til det, Vinden susede om hans Øren, han hørte Kirkeporten knage paa Hængslerne, idet den lukkedes, men i det samme syntes Bevidstheden at forlade ham, han følte en iisnende Kulde - og slog Øinene op.

Det var Morgen, han sad, halv gleden ned af Metalsvinet, der stod, hvor det altid pleiede at staae, i Gaden Porta Rossa. Frygt og Angest opfyldte Drengen ved Tanken om hende, han kaldte Moder, hun som havde igaar sendt ham ud og sagt, at han skulde skaffe Penge, ingen havde han; sulten og tørstig var han; endnu engang tog han Metalsvinet om Halsen, kyssede det paa Trynen, nikkede til det og vandrede saa afsted, til en af de snevreste Gader, kun bred nok for et velpakket Æsel. En stor,

jernbeslaaet Dør stod halv paa Klem, her gik han op ad en muret Trappe førte herfra til Gaarden, hvor fra Brønden store Jerentraade vare trukne til alle Husets Etager, og den ene Vandspand svævede ved Siden af den anden, medens Tridsen peb og Spanden dandsede i Luften, saa Vandet kladskede ned i Gaarden. Atter gik det op ad en forfalden, muret Trappe; - to Matroser, det var Russere, sprang lystigt ned og havde nær stødt den stakkels Dreng omkuld. De kom fra deres natlige Lystighed. En ikke ung, men stærkbygget Qvindeskikkelse, med et kraftigt, sort Haar, fulgte.

"Hvad har Du hjem?" sagde hun til Drengen. "Vær ikke vred!" bad han, "jeg fik Intet, slet Intet!" - og han greb i Moderens Kjole, som om han vilde kysse paa den; de traadte ind i Kamret: det ville vi ikke beskrive; kun saa Meget skal siges, at der stod en Hankekrukke med Kul-Ild, marito, som den kaldes, denne tog hun paa sin Arm, varmede Fingrene, og puffede Drengen med Albuen. "Jo vist har Du Penge!" sagde hun. - Barnet græd, hun stødte til ham med Foden, han jamrede høit; - "vil Du tie, eller jeg slaer dit skraalende Hoved itu!" sagde hun og svang Ildpotten, som hun holdt i Haanden, Drengen dukkede ned til Jorden med et Skrig. Da traadte Nabokonen ind ad Døren, ogsaa hun havde sin marito paa Armen. "Felicita! Hvad gjør Du ved Barnet?" "Barnet er mit!" svarede Felicita. "Jeg kan myrde det om jeg vil, og Dig med, Gianina!" og hun svingede sin Ildpotte; den Anden hævede sin parerende i Veiret, og begge Potterne foer imod hinanden, saa Skaarene, Ilden og Asken fløi omkring i Værelset; - men Drengen var i samme Nu ude af Døren, over Gaarden og ude af Huset. Det arme Barn løb, saa han tilsidst ei kunde drage Aande; han standsede ved Kirken Santa Croce, Kirken, hvis store Dør sidste Nat havde aabnet sig for ham, og han gik derind. Alt straaledede; han knælede ved den første Grav til Høire, det var Michel Angelos, og snart hulkede han høit. Folk kom og gik, Messen blev læst, Ingen brød sig om Drengen; kun en gammelagtig Borger standsede, saae paa ham og gik saa bort ligesom de Andre.

Sult og Tørst plagede den Lille, han var ganske afmægtig og syg; han krøb hen i Krogen mellem Væggen og Marmormonumentet og faldt i Søvn. Det var henimod Aften, da han vaagnede igjen ved at Een ruskede i ham, han foer op, og den samme gamle Borger stod foran ham. "Er Du syg? Hvor hører Du hjemme? Har Du været her den hele Dag?" var et Par af de mange Spørgsmaal, den Gamle gjorde ham; de bleve besvarede, og den gamle Mand tog ham med sig til et lille Huus tæt ved i en af Sidegaderne;

det var et Handskemagerværksted, de traadte ind i; Konen sad nok saa flittig og syede, da de kom; en lille, hvid Bologneser, klippet saa tæt, at man kunde see den rosenrøde Hud, hoppede paa Bordet, og sprang for den lille Dreng. "*De uskyldige Sjæle kjende hinanden,*" sagde Konen og klappede Hunden og Drengen. Denne fik at spise og at drikke hos de gode Folk, og de sagde, han skulde have Lov til at blive der Natten over; næste Dag vilde Fader Giuseppe tale med hans Moder. Han fik en lille, fattig Seng; men den var kongelig prægtig for ham, der tidt maatte sove paa det haarde Steengulv; han sov saa godt og drømte om de rige Billeder og om Metalsvinet.

Fader Giuseppe gik ud næste Morgen, og det arme Barn var ikke saa glad derved, thi han vidste, at denne Gaaen ud var for at bringe ham til hans Moder, og han græd og kyssede den lille, vevre Hund, og Konen nikkede til dem begge To. - Og hvad Besked bragte Fader Giuseppe; han talte meget med sin Kone, og hun nikkede og klappede Drengen. "*Det er et deiligt Barn!*" sagde hun. "*Hvor kan han blive en kjøn Handskemager, ligesom Du var! og Fingre har han, saa fine og bøielige. Madonna har bestemt ham til at være Handskemager!*" Og Drengen blev der i Huset, og Konen lærte ham selv at sye; han spiste godt, han sov godt, han blev munter og han begyndte at drille Bellissima, og det hed den lille Hund; Konen truede med Fingrene, skjændte og var vred, og det gik Drengen til Hjerte; tankefuld sad han i sit lille Kammer, det vendte ud til Gaden, der blev tørret Skind derinde; tykke Jernstænger vare for Vinduerne, han kunde ikke sove, Metalsvinet var i hans Tanke, og pludselig hørte han udenfor: "*Kladsk, kladsk!*" jo, det var bestemt det! han sprang hen til Vinduet, men der var Intet at see, det var alt forbi.

"*Hjelp Signore at bære hans Farvekasse!*" sagde Madamen om Morgenen til Drengen, idet den unge Nabo, Maleren, kom selv slæbende med denne og et stort, sammenrullet Lærred; Barnet tog Kassen, fulgte efter Maleren, og de toge Vei til Galleriet, gik op ad den samme Trappe, han kjendte godt fra hiin Nat, han red paa Metalsvinet; han kjendte Statuer og Billeder, den deilige Marmor-Venus og de, som levede i Farver; han gjensaae Guds Moder, Jesus og Johannes. Nu stode de stille foran Maleriet af Bronzino, hvor Christus stiger ned i Underverdenen og Børnene rundt om smile i sød Forvisning om Himlen; det fattige Barn smilte ogsaa, thi han var her i sin Himmel. "*Ja gaa nu hjem!*" sagde Maleren til ham, da han allerede havde

staaet saa længe, at Denne havde reist sit Staffelie. "Tør jeg see Eder male?" sagde Drengen. "Tør jeg see, hvorledes I faaer Billedet herover paa det hvide Stykke?" - "Nu maler jeg ikke!" svarede Manden og tog sit Sortkridt frem, hurtigt bevægede Haanden sig, Øiet maalte det store Billede, og uagtet det kun var en tynd Streg, der kom, stod Christus dog svævende, som paa det farvede Billede. "Men saa gaa dog!" sagde Maleren, og Drengen vandrede stille hjemad, satte sig op paa Bordet og - lærte at sye Handsker. Men den hele Dag vare Tankerne i Billedsalen, og derfor stak han sig i Fingrene, bar sig keitet ad, men drillede heller ikke Bellissima.

Da det blev Aften og Gadedøren just stod aaben, listede han sig udenfor; det var koldt men stjernelyst, saa smukt og klart; han vandrede afsted gennem Gaderne hvor der allerede var stille, og snart stod han foran Metalsvinet; han bøiede sig ned over det, kyssede dets blanke Tryne, og satte sig paa dets Ryg; "du velsignede Dyr," sagde han, "hvor jeg har længtes efter Dig! vi maae i Nat ride en Tour." Metalsvinet laae ubevægeligt, og det friske Væld sprudlede fra Munden. Den Lille sad som Rytter, da trak Nogen ham i Klæderne; han saae til Siden, Bellissima, den lille, nøgen klippede Bellissima var det. Hunden var smuttet med ud af Huset og havde fulgt den Lille, uden at Denne mærkede det. Bellissima bjæffede, som om den vilde sige, seer Du jeg er med, hvorfor sætter Du Dig her? Ingen gloende Drage kunde have forfærdet Drengen mere, end den lille Hund paa dette Sted.

Bellissima paa Gaden og det uden at være klædt paa, som den gamle Moder kaldte det; hvad vilde der blive af. Hunden kom aldrig ud ved Vintertid, uden at den iførtes et lille Faareskind, der var klippet og syet til den. Skindet kunde bindes med et rødt Baand fast om Halsen, der var Sløife og Bjælde ved, og ligeledes bandtes det under Bugen. Hunden saae næsten ud som et lille Kid, naar den ved Vintertid i denne Habit fik Lov at trippe ud med Signora. Bellissima var med og ikke klædt paa; hvad vilde der blive af. Alle Phantasier vare forsvundne, dog kyssede Drengen Metalsvinet, tog Bellissima paa Armen, Dyret rystede af Kulde, og derfor løb Drengen, alt hvad han kunde. "Hvad løber Du der med!" raabte to Gendarmer, han mødte, og Bellissima gjøede. "Hvor har Du stjaalet den smukke Hund?" spurgte de og toge den fra ham. "O giv mig den igjen!" jamrede Drengen. "Har Du ikke stjaalet den, da kan Du sige hjemme, at Hunden kan hentes

paa Vagten," og de nævnte Stedet og gik med Bellissima. Det var en Nød og Jammer. Han vidste ikke, om han skulde springe i Arno, eller gaae hjem og tilstaae Alt. De vilde vist slaae ham ihjel, tænkte han. "*Men jeg vil gjerne slaaes ihjel; jeg vil døe, saa kommer jeg til Jesus og Madonna!*" og han gik hjem, meest for at blive slaaet ihjel. Døren var lukket, han kunde ikke naae Hammeren, der var Ingen paa Gaden, men en Steen laae løs, og med den dundrede han paa; "*hvem er det!*" raabte de indenfor. - "*Det er mig!*" sagde han, "*Bellissima er borte! luk mig op og slaae mig saa ihjel!*" Der blev en Forskrækkelse, især hos Madamen, for den arme Bellissima; hun saa strax til Væggen, hvor Hundens Drapperi skulde hænge, det lille Faareskind hang der. "*Bellissima paa Vagten!*" raabte hun ganske høit; "*du onde Barn! Hvor har Du faaet ham ud! Han fryser ihjel! Det fine Dyr hos de grove Soldater!*" Og Fatter maatte strax afsted! Konen jamrede og Drengen græd; alle Folk i Huset kom sammen, Maleren med; han tog Drengen mellem sine Knæe, spurgte ham ud, og i Stumper og Stykker fik han den hele Historie om Metalsvinet og om Galleriet; det var ikke godt at forstaae, Maleren trøstede den Lille, talte godt for den Gamle, men hun blev ikke tilfreds før Fatter kom med Bellissima, der havde været mellem Soldater; der var en Glæde, og Maleren klappede den stakkels Dreng, og gav ham en Haandfuld Billeder.

O det var prægtige Stykker, komiske Hoveder! men fremfor Alt, det var lyslevende Metalsvinet selv. O, Intet kunde være herligere! ved et Par Streger stod det paa Papiret og selv Huset bag ved var antydet. "*Hvo der dog kunde tegne og male! saa kunde man faae den hele Verden til sig!*" Næste Dag, i det første eensomme Øieblik, greb den Lille Blyanten, og paa den hvide Side af et af Billederne forsøgte han at gjengive Tegningen af Metalsvinet, og det lykkedes! lidt skjævt, lidt op og ned, eet Been tykt, et andet tyndt, men det var dog til at forstaae, selv jublede han derover! Blyanten vilde kun ikke ret gaae saa lige, som den skulde, mærkede han nok; men næste Dag stod der et Metalsviin ved Siden af det andet, og det var hundrede Gange bedre; det tredie var saa godt, at Enhver kunde kjende det.

Men det gik daarligt med Handskesyningen, det gik langsomt med By-Ærinderne; thi Metalsvinet havde nu lært ham, at alle Billeder maatte kunne overføres paa Papiret, og Staden Florents er en heel Billedbog, naar man vil blade op i den. Der staaer paa piazza della Trinitê en slank Søile og

øverst paa denne staaer Retfærdighedens Gudinde med tilbundne Øine og Vægtskaal; snart stod hun paa Papiret, og det var Handskemagerens lille Dreng, som havde sat hende der. Billed-Samlingen voxte, men Alt i den var endnu døde Ting; da hoppede en Dag Bellissima foran ham; "staa stille!" sagde han, "saa skal Du blive deilig, og komme med i mine Billeder!" men Bellissima vilde ikke staae stille, saa maatte han bindes; Hoved og Hale blev bunden, den bjæffede og gjorde Spring, Snoren maatte strammes; da kom Signora. "Du ugudelige Dreng! det arme Dyr!" var Alt, hvad hun fik sagt, og hun stødte Drengen til Side, sparkede ham med sin Fod, viste ham ud af sit Huus; han, der var det utaknemmeligste Skarn, det ugudeligste Barn; og grædende kyssede hun sin lille, halvqvalte Bellissima. Maleren kom idetsamme op ad Trappen og - - her er Vendepunktet i Historien.

1834 var i Academia delle arte en Udstilling i Florents; to Malerier opstillede ved Siden af hinanden samlede en Mængde Tilskuere. Paa det mindste Maleri var fremstillet en lille lystig Dreng, der sad og tegnede; til Model havde han en lille hvid, tæt klippet Mops, men Dyret vilde ikke staae stille og var derfor bundet med Seglgarn og det baade ved Hoved og ved Hale; der var et Liv og en Sandhed deri, som maatte tiltale Enhver. Maleren var, fortalte man, en ung Florentiner, der skulde være funden paa Gaden som lille Barn, og dragen af en gammel Handskemager, han havde selv lært sig at tegne; en nu berømt Maler havde opdaget dette Talent, da Drengen engang skulde jages bort, fordi han havde bundet Madamens Yndling, den lille Mops, og gjort denne til Model. Handskemagerdrengen var bleven en stor Maler, det viste dette Billede, det viste især det større ved Siden; her var kun een eneste Figur, en pjaltet, deilig Dreng, der sad og sov paa Gaden, han heldede sig op til Metalsvinet i Gaden Porta Rossa. Alle Beskuerne kjendte Stedet. Barnets Arme hvilede paa Svinets Hoved; den Lille sov saa trygt, Lampen ved Madonna-Billedet kastede et stærkt Lys paa Barnets blege, herlige Ansigt. Det var et prægtigt Maleri; en stor forgyldt Ramme omgav det, og paa Hjørnet af Rammen var hængt en Laurbærkrands, men mellem de grønne Blade snoede sig et sort Baand, et langt Sørgeflor hang ned derfra. - Den unge Kunstner var i disse Dage - død!